

RAPPORT

Natuurtoets Spoorzicht en Buitenlust

Klant: Gemeente Diemen

Referentie: WAT_BF8522_R001_907548_F01

Versie: 01/Finale versie

Datum: 19 juni 2018

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Netherlands
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Spoorzicht en Buitenlust

Referentie: WAT_BF8522_R001_907548_F01

Versie: 01/Finale versie

Datum: 19 juni 2018

Projectnummer: BF8522

Auteur(s): Tessa van Vreeswijk MSc

Gecontroleerd door: Jeroen Groenendijk

Datum/Initialen: 5 april 2019

Goedgekeurd door: Jeroen Groenendijk

Datum/Initialen: 19 juni 2019

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Werkwijze	2
2.1	Studiegebied	2
2.2	Relevante wetgeving en beleid	2
2.3	Werkwijze en bronnen	4
3	Betekenis van Spoorzicht en Buitenlust in de gemeentelijke ecologische structuur	6
3.1	Huidige natuurwaarden	6
3.1.1	Spoorzicht	6
3.1.2	Buitenlust	8
3.2	Het belang van het plangebied als ecologische verbindingszone	8
3.3	Conclusie	10
4	Wet natuurbescherming	12
4.1	Aanwezige beschermde soorten	12
4.1.1	Vaatplanten	12
4.1.2	Grondgebonden zoogdieren	12
4.1.3	Vleermuizen	13
4.1.4	Broedvogels	14
4.1.5	Amfibieën	15
4.1.6	Reptielen	15
4.1.7	Vissen	16
4.1.8	Ongewervelden	16
4.1.9	Samenvatting	17
4.2	Effectenanalyse en mitigerende maatregelen	18
4.2.1	Nader onderzoek	18
4.2.2	Algemene broedvogels	18
4.2.3	Havik	18
4.2.4	Ringslang	19
5	Eindconclusie	20
5.1	Eindconclusie betekenis in de ecologische structuur	20
5.2	Eindconclusie Wet natuurbescherming	20
5.3	Vervolgstappen	22
5.3.1	Voorwaarden voor verlening ontheffing soortenbescherming	22

5.3.2	Doorkijk: planning onderzoek	23
6	Literatuur	24
A1	Bijlage 1 Foto impressie Spoorzicht	25
A2	Bijlage 2 Wettelijk kader	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Diemen heeft een grote opgave voor ontwikkeling van onder meer woningen, een school, parkeerplaatsen en sportvelden. Gemeente Diemen overweegt om de gebieden Spoorzicht en Buitenlust, die voor een belangrijk deel uit bos en overig groen bestaan, geheel of gedeeltelijk in gebruik te nemen ten behoeve van deze ontwikkelingen. De huidige naast het spoor gelegen parkeerplaats maakt ook deel uit van het zoekgebied.

Bij de keuze spelen de huidige natuurwaarden een rol; de gemeente wil de functionaliteit van de ecologische structuur (zoals weergegeven in het gemeentelijke natuurbeleid; geen onderdeel van het NNN) zoveel mogelijk behouden en daarnaast is zij gehouden aan de Wet natuurbescherming (beschermde soorten). Ook in de communicatie met de bewoners van het omliggende gebied – waarvan een aantal zorg draagt voor het beheer van het bos – zijn de natuurwaarden van belang.

1.2 Doel

Met de natuurtoets wordt een analyse gemaakt van het belang van Spoorzicht en Buitenlust voor de gemeentelijke ecologische structuur en wordt aangegeven of en zo ja, welke effecten er mogelijk optreden door de voorgenomen ingreep op wettelijk beschermde natuurwaarden van de Wet natuurbescherming.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beknopt overzicht gegeven van het studiegebied, de relevante wetgeving en beleid waarop wordt gefocust en de werkwijze. In hoofdstuk 3 worden de huidige natuurwaarden van Spoorzicht en Buitenlust besproken en wordt het belang van de gebieden voor de gemeentelijke ecologische structuur bepaald. De mogelijk aanwezige beschermde soorten en de inschatting en beoordeling van de effecten die worden verwacht zijn beschreven in hoofdstuk 4. In de laatste paragraaf wordt globaal aangegeven welke mitigatie mogelijk is. De eindconclusies van de Wnb toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de Wnb zijn terug te vinden in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 zijn de gebruikte referenties weergegeven.

2 Werkwijze

2.1 Studiegebied

Het betreft de gebieden Spoorzicht en Buitenlust (respectievelijk het linker en rechter rood omlijnde gebied op de figuur beneden). De huidige naast het spoor gelegen parkeerplaats maakt ook deel uit van het studiegebied. Ook de omliggende gebieden zijn in het onderzoek betrokken (zie geel omlijnde gebieden in de figuur beneden).

Figuur 2-1. De contouren van het plangebied.

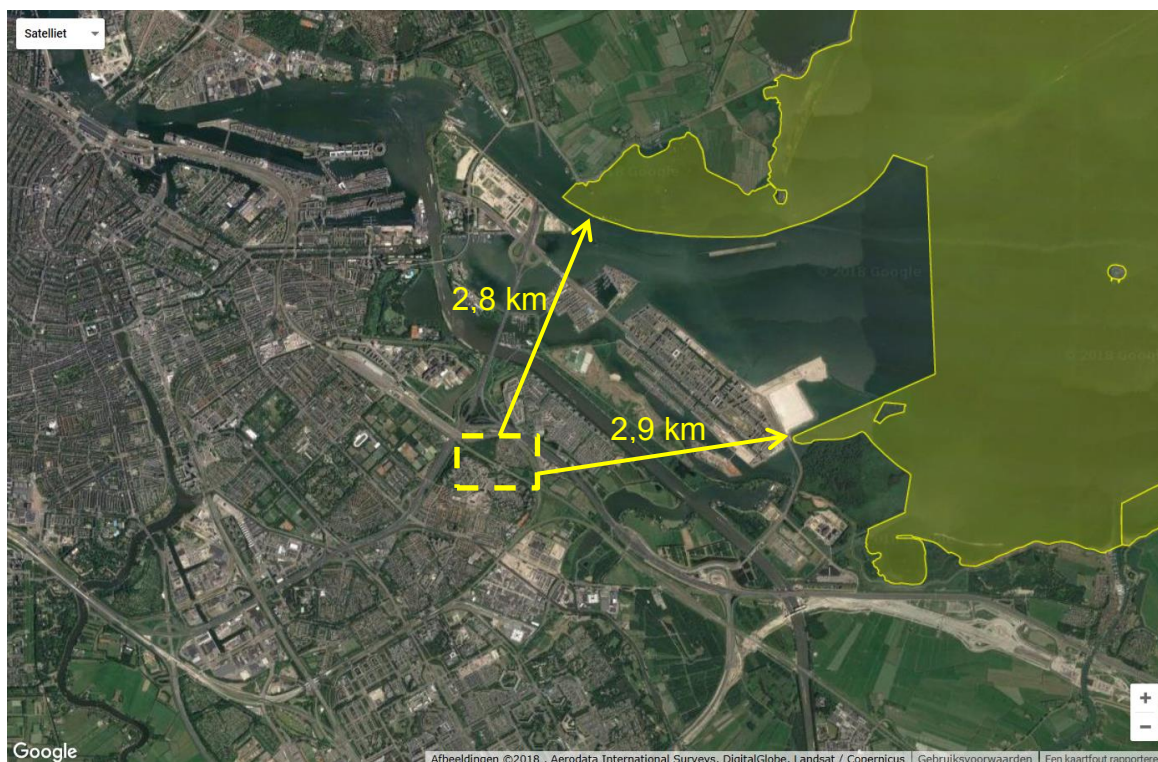
2.2 Relevante wetgeving en beleid

Gemeente Diemen heeft aangegeven een goed beeld te willen van de aanwezige natuurwaarden, meer dan wat uit alleen een op wettelijk beschermde natuurwaarden gericht onderzoek verkregen wordt. Ook niet-beschermde natuurwaarden en de ecologische functie in het gemeentelijke en regionale netwerk worden daarom meegenomen.

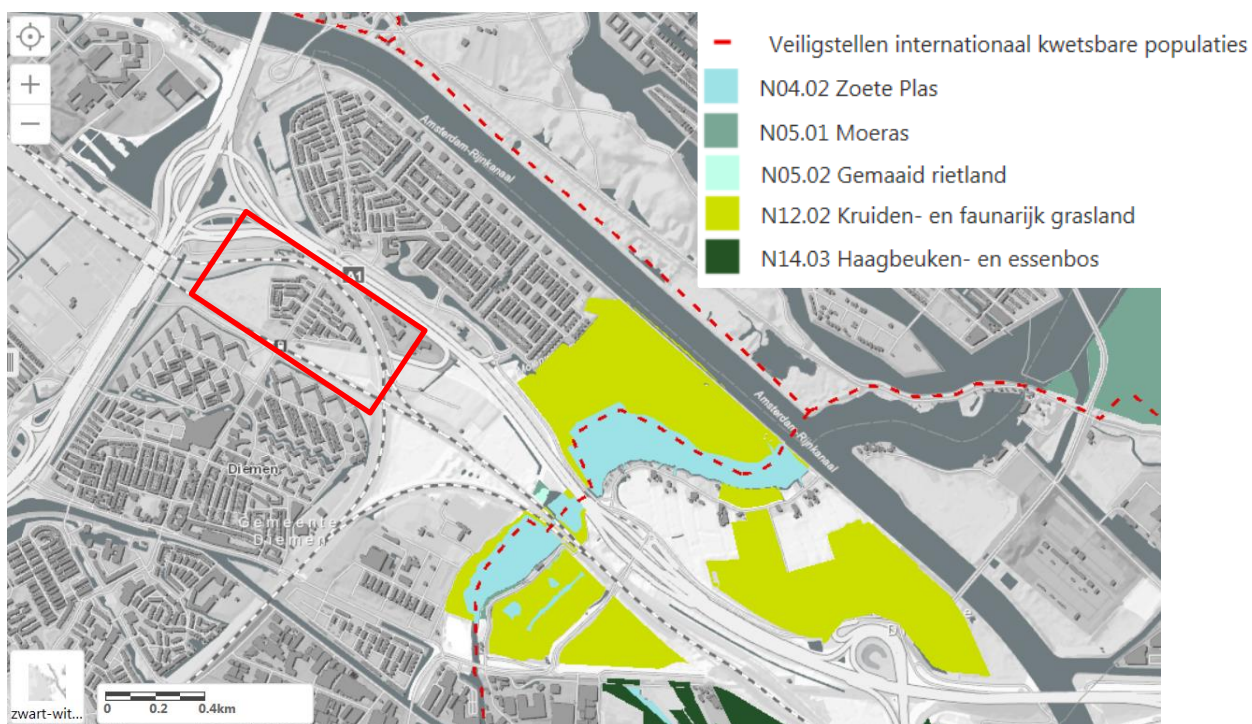
Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer ligt op een afstand van ongeveer 3 kilometer van het plangebied (Figuur 2-2). Afgezien van stikstofdepositie zijn effecten op Natura 2000-gebieden uitgesloten. Op dit moment is een stikstofberekening niet aan de orde; mogelijk is dat later als de plannen concreet worden wel het geval.

Ook het Natuurnetwerk Nederland ligt buiten het plangebied (Figuur 2-3). Conform het NNN-toetsingskader dienen alleen ingrepen die binnen het NNN plaatsvinden getoetst te worden op effecten; "externe werking" hoeft niet te worden getoetst. Provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het natuurnetwerk en de invulling van de planologische bescherming. De provincie Noord-Holland hanteert geen aanvullende strengere toetsingseisen (Provincie Noord-Holland 2016, Provincie Noord-Holland 2017).

In deze natuurtoets zijn daarom vanuit juridisch oogpunt alleen beschermde soorten uit de Wnb relevant; deze kunnen immers in beginsel overal voorkomen.

Figuur 2-2. Ligging plangebied (globaal weergegeven met gele stippellijn) ten opzichte van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Bron: Ministerie van Economische Zaken.

Figuur 2-3. De ligging van het plangebied (globaal weergegeven met rode doorgetrokken streep) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland. Bron: Provincie Noord-Holland.

2.3 Werkwijze en bronnen

Om na te gaan wat het belang van het plangebied is voor beschermde soorten is het volgende stappenplan gevolgd.

Omschrijving plangebied en voorgenomen werkzaamheden

Met behulp van beschikbaar kaartmateriaal, de waarnemingen gedaan tijdens het veldbezoek en de overige bronnen wordt een algemene omschrijving gegeven van de locatie en huidige situatie van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden.

Bureaustudie

Om te bepalen welke soorten mogelijk aanwezig zijn in het projectgebied is de database van de NDFF geraadpleegd (d.d. 22 februari 2018). De database is een verzameling van individuele waarnemingen en gegevens van meetnetten, verspreidingsatlassen en verspreidingskaarten van Particuliere Gegevens-beherende Organisaties (PGO's) als Sovon, RAVON, FLORON, Zoogdiervereniging en soortgelijke organisaties. Voor deze quickscan zijn gegevens opgevraagd vanaf 01/01/2000 tot nu. De actualiteit en de bedekkingsgraad van de waarnemingen in een gebied kan per gebied verschillen en is daarom niet per definitie uitputtend. Hierdoor kunnen deze gegevens voor het projectgebied enkel worden toegepast als bron van mogelijk in de regio voorkomende soorten en dienen deze aan de hand van de aangetroffen biotopen bij het veldbezoek te worden getoetst. De NDFF-gegevens zijn niet bruikbaar om het voorkomen van soorten in of bij het plangebied uit te sluiten. Naast de NDFF zijn ook de resultaten van de reeds uitgevoerde onderzoeken meegenomen (van Kolck, 2015; Groenendijk, 2016a; Groenendijk 2016b). Om een beeld te krijgen van de functie van het onderzoeksgebied als onderdeel van de ecologische structuur in Diemen zijn daarnaast o.a. het Natuurbeleidsplan en de Natuurwaardenkaarten van Diemen geraadpleegd.

Veldbezoek

Op woensdag 7 maart 2018 is een veldbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Royal HaskoningDHV en tevens auteur van dit rapport, Tessa van Vreeswijk MSc. Bij dit veldbezoek waren ook vertegenwoordigers van de lokale werkgroep aanwezig (Petra Kerkhof en Jan Willem Wertwijn). De specifieke kennis die de werkgroep heeft van de natuurwaarden in het gebied is voor de analyse gebruikt. Aan de hand van het veldbezoek is voor alle in de omgeving voorkomende beschermde soorten bepaald of deze in het projectgebied aanwezig zijn of op basis van het biotoop aanwezig kunnen zijn. Ook is tijdens dit veldbezoek gekeken naar waardevolle niet-beschermde natuurwaarden die van belang zijn voor de functie van het onderzoeksgebied als onderdeel van de ecologische structuur in Diemen. Het veldbezoek is geen vlakdekkende inventarisatie, maar geeft wel een goed beeld van de huidige waarde van het plangebied voor soorten die mogelijk voorkomen op basis van eerdere onderzoeken en waarnemingen. De zo verkregen informatie vormt de basis voor de navolgende effectanalyse.

Omschrijving verwachte soorten en waardevolle natuurwaarden

Op basis van voorgenoemde onderzoeken wordt een overzicht gegeven van de in het plangebied aangetroffen en/of te verwachten beschermde soorten en waardevolle niet-beschermde natuurwaarden.

Effectenanalyse en toetsing Wet natuurbescherming

Voor de beschermde soorten die op basis van voorgaande analyse niet kunnen worden uitgesloten, wordt aan de hand van het wettelijk kader, de projectomschrijving en de gedragskenmerken en habitateisen van de beschermde soorten getoetst of er sprake is van mogelijke negatieve effecten door de voorgenomen ontwikkeling en zal worden aangegeven of hierbij sprake is van overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Tevens wordt er een globale analyse gemaakt van het geheel of gedeeltelijk in ontwikkeling nemen van Spoorzicht in het licht van haar functioneren in de gemeentelijke ecologische structuur.

Voorstellen van mitigerende en/of compenserende maatregelen

Waar beschermde soorten en niet-beschermde waardevolle natuurwaarden schadelijke effecten ondervinden, zijn voorstellen en aanbevelingen gedaan om de negatieve effecten op deze (beschermde) plant- en diersoorten te beperken (mitigeren). Als de schade niet volledig te beperken is, worden er beknopte voorstellen voor compensatie gedaan. De gedane voorstellen en aanbevelingen kunnen worden meegenomen in het bestek en bijbehorende planning.

Conclusie en vervolg

Uit voorgaande stappen volgt of eventuele vervolgonderzoeken nodig zijn en/of een ontheffing moet worden aangevraagd. Gericht vervolgonderzoek is nodig als er gerede twijfel is over het al dan niet voorkomen van beschermde plant- en diersoorten waarbij mogelijk sprake is van overtreding van verbodsbepalingen.

Gebruikte bronnen

- Kennis van lokale werkgroep Spoorzicht en de door hun beheerde website¹;
- Flora-beschermingsplan Amsterdam 2005 (Gemeente Amsterdam, 2005);
- Natuurbeleidsplan Diemen 2009 (Dienst Ruimtelijke Ordening, 2009);
- Natuurwaardenkaart en andere kaarten van de Gemeente Diemen 2017 (Gemeente Diemen, 2017);
- Quickscan Ecologie (van Kolck, 2015);
- Aanvullende quickscan flora en fauna - spooronderdoorgang Diemen (Groenendijk, 2016a);
- Vleermuizenonderzoek spoorkruising Ouddiemerlaan te Diemen (Groenendijk, 2016b);

¹ <https://werthof.home.xs4all.nl/natuurpark.spoorzicht.html>

3 Betekenis van Spoorzicht en Buitenlust in de gemeentelijke ecologische structuur

De gemeente Diemen staat bekend als een groene gemeente met opvallend waardevolle natuur binnen de stadsgrenzen (Dienst Ruimtelijke Ordening, 2009). Een belangrijk deel van het grondgebied van Diemen bestaat uit grote groengebieden, die de oostelijke begrenzing vormen van de stedelijke agglomeratie van Amsterdam. Deze gebieden vormen groene scheggen die diep het stedelijk gebied in reiken. Het plangebied maakt deel uit van een dergelijke scheg, genaamd de Diemerscheg. De top van de Diemerscheg zijn de groene (en blauwe) gebieden tussen gebieden als Watergraafsmeer en Flevopark enerzijds en de buitengebieden ten oosten van Diemen anderzijds.

3.1 Huidige natuurwaarden

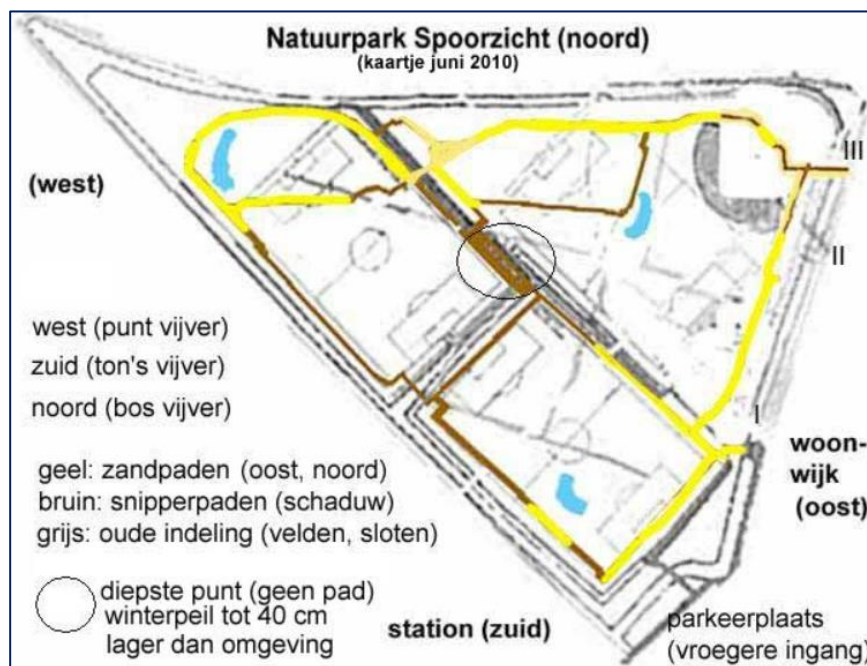
3.1.1 Spoorzicht

Spoorzicht is een moerasbos, 's winters is het gebied nat en 's zomers droog. De aangeplante buitenranden bestaan uit ouder essen-iepenbos (circa 60 jaar oud) met een stinsen-achtige ondergroei. Op de oude sportvelden is jong elzen-essenbos ontstaan, lokaal wat elzenbronbos en wilgenbos (op plekken waar grondwater stagneert). In het zuiden ligt een klein open grasland. De poel in het noordoosten van Spoorzicht valt in de zomer droog. De poel in de westpunt van het gebied ligt aan de rand van het bos en is voldoende open waardoor de zon het water kan opwarmen. Dit maakt de poel geschikt als voortplantingswater van padden, kikkers en watersalamanders. De poel in het zuiden ligt te beschut tussen de bomen en heeft hierdoor weinig potentie als voortplantingswater voor amfibieën.

De toegankelijkheid van het plangebied wordt sinds 1999 door een vrijwilligersgroep gewaarborgd. Dit is de Werkgroep Spoorzicht. Deze werkgroep is sinds oktober 2015 toetreden tot de Werkgroep Stadsnatuurbeheer van vereniging KNNV-Amsterdam, en beoogt werkzaamheden te verrichten naar de richtlijnen van Landschap Beheer Noord-Holland. De wandelpaden, poelen en houtrillen zijn bijvoorbeeld door vrijwilligers aangelegd en worden door hen onderhouden. Jaarlijks worden wandelpaden opgehoogd met houtsnippers en zand en worden de bermen langs de wandelpaden gemaaid. Het bos wordt van tijd tot tijd plaatselijk wat uitgedund. Het beheer van de slootoevers valt onder gemeentelijke verantwoordelijkheid.

In de afgelopen jaren zijn, in overleg met de gemeente, meerdere open plekken gemaakt in het bos, zogenaamde lichtbanen. Met deze lichtbanen worden overgangen gecreëerd van zon- (licht, warmte, droogte) en schaduwrijke (donkerte, koelte, vocht, schuilgelegenheid) plekken. Deze overgangen bieden een gevarieerd biotoop voor een breed scala aan planten, insecten en andere ongewervelden, kikkers, padden, salamanders, kleine zoogdieren en ringslangen. Met het vrijkomende hout zijn in het gebied een aantal "hügels" aangelegd. Een hügel is een kleine terp met een onderlaag van stammen, stronken, balken (of wat er voorradig is) met eroverheen een aarden laag. Door de hügels wordt hoogtevariatie in het landschap gecreëerd, hierdoor ontstaan er op een zeer kleine schaal diverse microklimaten met wisselende vochtigheid en lichtinval die een grote variëteit aan plant- en diersoorten aantrekt.

Zie Bijlage 1 voor een foto impressie van Spoorzicht.

Figuur 3-1. Plattegrond van de wandelpaden (bruin en geel) en poelen (blauw) in Spoorzicht. © J.W. Wertwijn.

Bijzondere waarnemingen

In het gebied broedt de laatste 4 – 5 jaar een havik (*Accipiter gentilis*). De havikhorst staat in het natste deel van het gebied (zie zwarte cirkel in Figuur 3-1).

Aanwezigheid van de bunzing (*Mustela putorius*) is bekend (NDFP), maar wordt vanwege zijn schuwe karakter en nachtelijke leefwijze weinig waargenomen. De wezel is door de werkgroep waargenomen op korte afstand van het terrein. Ook zijn er vraatsporen aan eieren waargenomen. Door hondeneigenaren is ook wel eens een hermelijn (*Mustela erminea*) of wezel (*Mustela nivalis*) gezien, al zijn deze waarnemingen niet gevalideerd.

Dwergmuis zit verspreid in het terrein in het zuidelijk deel, bij de hügels, bij de vijvers, in het hooiland en in de braamstruiken. Er zijn recente zichtwaarnemingen, en nestwaarnemingen (gevlochten bolletjes op 40 cm hoogte).

Het gemaaid gras wordt ieder jaar op een hoop gegooid. Deze hopen worden door ringslang (*Natrix helvetica*) en egel (*Erinaceus europaeus*) als voortplantingsplaats gebruikt. Ook kruipen kikkers en padden er graag onder. Een aantal jaar geleden is de broeihop waar de ringslang in verblijft nog omgezet en zijn er rond de 100 eieren gevonden.

De combinatie van oude windsingels (60 jaar en ouder) en jong bos (20 jaar oud) geeft verder een gevarieerde paddenstoelenflora. De bomen die door de natte omstandigheden verzwakt zijn of dood gegaan, worden door de zwammen afgebroken. Iedere boomsoort trekt daarbij zijn eigen soorten aan. De werkgroep meldt dat er tot op heden meer dan 200 soorten paddenstoelen zijn aangetroffen. Zeer algemene soorten zijn onder andere grote bloedsteelmycena (*Mycena haematopus*), vliegenzwam (*Amanita muscaria*), zadelzwam (*Polyporus squamosus*), waaierbuisjeszwam (*Polyporus varius*), gewone zwavelkop (*Hypholoma fasciculare*) en gewone glimmerinktzwam (*Coprinellus micaceus*). Een aantal soorten staan op de Rode Lijst, zoals gesteelde lakzwam (*Ganoderma lucidum*, kwetsbaar), kapjesmorieltje (*Mitrophora semilibera*, kwetsbaar), kleine elzengordijnzwam (*Cortinarius bibulus*, kwetsbaar) en roodvoetknotsje (*Typhula erythropus*, gevoelig). Andere soorten die bijzonder zijn voor de

omgeving of vanwege hun verschijning, zijn onder andere de kleinste elzengordijnzwam (*Cortinarius lilacinopusillus*), witte koraalzwam (*Clavulina coralloides*), de zalmzwam (*Rhodotus palmatus*) en de krulhaarkelkzwam (*Sarcoscypha austriaca*).

In het gebied groeit verder ook de zeldzame armbloemig look (*Allium paradoxum*), een exoot die oorspronkelijk uit Zuid- en West-Azië leeft en vanaf 1900 op een aantal plekken is ingeburgerd in Nederland. Langs de zuidelijke oever groeit verder de tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) en af en toe enkele exemplaren van grote keverorchis (*Listera cordata*). De tongvaren is een soort die vrij zeldzaam is in stedelijk gebied. Grote keverorchis is een kritische bosplant en erg gevoelig voor ontwatering. De soort gaat overal in ons land achteruit, ook in Amsterdam. Alleen in het Amsterdamse Bos bestaat een kleine, stabiele populatie. Ook komt op enkele plaatsen in het gebied het zeldzame paarbladig goudveil voor (*Chrysosplenium oppositifolium*).

Andere bijzondere waarnemingen zijn ramshoorngalwesp (*Adricus aries*), aangetroffen op de zomereik. Langs de noordelijke watergang foerageert de ijsvogel. In de zuidelijke watergang leeft de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*). IJsvogel en kleine modderkruiper zijn enkele van de doelsoorten van de Natuurwaardenkaart Diemen.

3.1.2 Buitenlust

Buitenlust is een kleiner gebied en heeft een lagere biodiversiteit. Voortplantingsplaatsen voor bijvoorbeeld ringslang, havik, kleine marters en amfibieën ontbreken. Van het gebied heeft vooral de watergang en de groene zone langs het water waarde als corridor waar vleermuizen en grondgebonden dieren, ringslang, vissen en amfibieën kunnen foerageren en zich langs kunnen verplaatsen. Verder bieden de bomen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen en worden de bomen en struiken door vogels als broedplaats. Het sportveld heeft weinig waarde. Tussen de straat en het sportveld groeit witte kluiwzwam, holsteelkluiwzwam, en zwavelmelkbekerszwam (*Peziza michelii*).

3.2 Het belang van het plangebied als ecologische verbindingszone

De groengebieden van Amsterdam Zuidoost en Diemen hebben een aantal knelpunten. Er zijn een aantal grote barrières die de verschillende groengebieden in Amsterdam en Diemen op cruciale punten doorsnijden. Een daarvan is het Amsterdam Rijnkanaal. Dit kanaal heeft stalen damwanden, waardoor het water moeilijk overbrugbaar is voor grondgebonden diersoorten en soorten die niet zo goed kunnen zwemmen, zoals de rugstreeppad. Hierdoor is het Diemberbos ecologisch gezien grotendeels gescheiden van de Bloemdalerpolder en van de IJmeerkust. De tweede grote barrière is de Provinciale weg ten zuiden van de Weespertrekvaart. Hierdoor ligt het Diemberbos geïsoleerd van de groengebieden ten zuidwesten van Diemen. Ook de Weespertrekvaart is een barrière. Deze vaart heeft natuuronvriendelijke, steile oevers, waardoor geen uitwisseling mogelijk is voor dieren tussen de Bijlmerweide en het Diemberbos.

Park Spoorzicht heeft aan de oostkant verbindingen met het buitengebied van Diemen via de spoordijk aan de noordkant van het gebied; deze gaat met een brug over de Ouddiemerlaan en komt uit bij het moestuincomplex 'Ontspanning na Arbeid'. De spoordijk vormt een overwinteringsgelegenheid voor de ringslang. Bij de moestuinen ligt een natte en een droge eco-verbinding met riviertje de Diemen. Aan de westkant van Spoorzicht komen de sloten rondom het terrein bij elkaar. De ringvaart ligt daar enkele meters vanaf. Op de spoorbrug over de A10 ligt een stobbenwal.

In de huidige situatie vormt de Ouddiemerlaan nog een barrière in de ecologische verbinding tussen Spoorzicht en de Nieuw Israëlitische begraafplaats in het zuiden en Spoorzicht en de tuinen van Ontspanning na Arbeid in het noorden. De duikers die ten zuiden onder de Ouddiemerlaan doorgaan zijn

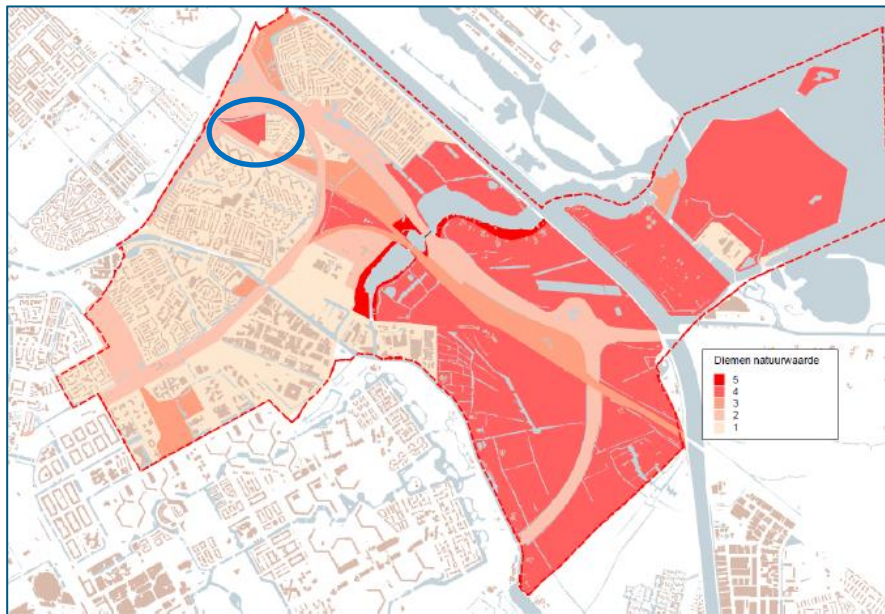
niet functioneel als verbinding; het zijn kleine lange donkere buizen waardoor soorten als rugstreeppad en ringslang er niet snel doorheen gaan.

Spoorzicht heeft een hoge score op de gemeentelijke natuurwaarde-schaal, vooral vanwege de hoge mate van "natuurlijkheid" die aan dit gebied is toegekend. Dit betekent dat veel natuurlijke processen ongestoord kunnen verlopen en dat er weinig sprake is van verstoring, beheer en dergelijke. Spoorzicht heeft wat betreft natuurlijkheid en algehele natuurwaarde duidelijk een hogere score dan de omliggende delen van Diemen, het is een natuurlijk "eiland" in de stedelijke en infrastructurele omgeving. De andere delen met dergelijke hoge natuurwaarde en natuurlijkheid liggen in het buitengebied van de gemeente (Diemerbos, Diemer Vijfhoek, Eerste en Tweede Diem).

Spoorzicht kan met zijn oppervlakte van ongeveer 5 hectare beschouwd worden als een stapsteen in het ecologische concept van kerngebieden, corridors en stapstenen (Alterra, 2001).

Figuur 3-2. De knelpunten (rood doorbroken lijn of cirkel) en de ecologische verbinding langs het spoor (rode ononderbroken lijnen) tussen de verschillende groengebieden van Amsterdam en Diemen. Bron kaart: Gemeente Amsterdam.

Figuur 3-3. Natuurwaardenkaart van gemeente Diemen; Spoorzicht is blauw omcirkeld. Bron: Gemeente Diemen (2017).

3.3 Conclusie

Spoorzicht en Buitenlust zijn een cruciaal onderdeel van de Diemerscheg, één van de groene longen in het stedelijk gebied van Amsterdam en Diemen. Het fungeert als belangrijk leefgebied en toevluchtsoord voor tal van planten- en diersoorten. Ze dient daarbij als:

- corridor (vleermuizen, bunzing, hermelijn, wezel en vele andere soorten verplaatsen zich er langs of doorheen);
- stapsteen (soorten kunnen zo stapsgewijs tussenliggende gebieden overbruggen die ongeschikt zijn als leefgebied);
- verbredingskern (soorten zoals ringslang en havik vinden er een gunstig leefgebied, waar de populatie kan uitbreiden en zich over de omgeving kan verspreiden).

Hoewel de verbinding tussen de verschillende stapstenen in de omgeving nog niet optimaal is, blijkt uit de soortenrijkdom in Spoorzicht dat deze wel voldoende goed functioneert. Doelsoorten die in meer of mindere mate gebonden zijn aan moeras, grasland, en rivierenlandschap, zoals ringslang, bittervoorn, kleine modderkruiper en rugstreeppad komen (zeer waarschijnlijk) in Spoorzicht voor. Ook andere soorten maken echter gebruik van ecologische verbindingzones. Dat zijn bijvoorbeeld vleermuizen, marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing), kleine zoogdieren (egel, mol, aard-, bos-, en spitsmuis, woelrat), vos, amfibieën en insecten. Veel van bovengenoemde soorten komen voor in Spoorzicht en zijn ook in de moestuintjes, in de woonwijken en langs de rails te vinden.

Voor de natuur zijn de plannen voor de nieuwe inrichting geen goede ontwikkeling. Wanneer Spoorzicht zal worden bebouwd, zal een belangrijke stapsteen van de Diemerscheg verdwijnen. De afstand die dieren moeten overbruggen om geschikt leefgebied te vinden wordt daardoor groter. Voor veel soorten verdwijnt leefgebied waar ze kunnen foerageren, zich kunnen voortplanten en terugtrekken. De vitaliteit van de groene longen krijgt hiermee een flinke knauw en uitwisseling tussen het Diemberbos en de stadsdelen Watergraafsmeer, Zeeburg (Flevopark) en de Diem wordt hiermee gedecimeerd.

Buitenlust speelt een minder grote rol. Het is een kleiner gebied en heeft een lagere biodiversiteit. Voortplantingsplaatsen voor bijvoorbeeld ringslang, havik, kleine marters en amfibieën ontbreken. Van het gebied heeft vooral de watergang en de groene zone langs het water waarde als corridor waar

vleermuizen en grondgebonden dieren, ringslang, vissen en amfibieën kunnen foerageren en zich langs kunnen verplaatsen. Verder bieden de bomen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen en worden de bomen en struiken door vogels als broedplaats. Het sportveld heeft weinig waarde. Ontwikkeling van het sportveld zal geen noemenswaardige nadelige gevolgen hebben voor de in de omgeving aanwezige natuurwaarden. In de (moes)tuinen in de nabije omgeving zijn voldoende alternatieve groenstructuren waar vogels kunnen broeden en hun voedsel kunnen zoeken. De bomen en vegetatie langs de oever hebben echter dus wel een belangrijke rol als verbindingszone tussen Spoorzicht en de groene (stads)delen ten oosten van Diemen. Wanneer deze verdwijnt, verzwakt hiermee de functie van Spoorzicht als stapsteen in de Diemerscheg. Spoorzicht blijft weliswaar toegankelijk via de noordelijke watergang en de moestuinen langs het spoor, maar deze verbinding functioneert echter niet optimaal doordat het viaduct in het midden de verbindingszone doorsnijdt. De tweede verbindingszone langs Buitenlust draagt daarom in belangrijke mate bij aan het succes van Spoorzicht als stapsteen.

4 Wet natuurbescherming

4.1 Aanwezige beschermde soorten

4.1.1 Vaatplanten

In omgeving voorkomende soorten	Biotoopvoorkeur	Mogelijk voorkomend in plangebied
Blaasvaren Brave hendrik Grote leeuwenklauw Kartuizer anjer Kluwenklokje Wolfskers	Beschaduwde, kalkrijke muren Humeuze ruigten Kalkrijke akkers Kalkgraslanden Kalkgraslanden Kaplakten	Geen

Alle, uit de NDFF bekende, waarnemingen van beschermde vaatplanten liggen op grote afstand van het plangebied (> 1 kilometer). Naast de afstand tot het plangebied zijn het bovendien soorten die op basis van hun biotoopeisen in het plangebied kunnen worden uitgesloten (zie tabel).

Conclusie

Beschermde vaatplanten komen niet voor in het plangebied.

4.1.2 Grondgebonden zoogdieren

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied
Bunzing, hermelijn, wezel Eekhoorn Noordse woelmuis Waterspitsmuis	Bunzing, hermelijn, wezel

Grondgebonden zoogdiersoorten die in het plangebied kunnen voorkomen zijn algemene soorten als egel, aardmuis, bosmuis, dwergmuis en veldmuis. Voor deze soorten geldt in provincie Noord-Holland een vrijstelling van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de omgeving van het gebied zijn waarnemingen van bunzing en hermelijn bekend. De vele houtrillen in het plangebied zijn geschikte locaties voor zowel voortplanting- als rustplaatsen. De omvang van een territorium voor kleine marters begint bij 1 hectare en neemt toe naar gelang het voedselaanbod afneemt. In het plangebied zullen daarom hooguit enkele individuen een territorium hebben. Hoewel wezel niet is waargenomen, kan aanwezigheid op basis van biotoopeisen niet worden uitgesloten.

De noordse woelmuis leeft onder meer in natte structuurrijke graslanden en vochtige duinvalleien. Het zwaartepunt van de verspreiding van de noordse woelmuis ligt in de omgeving van Amsterdam in de rietmoerassen en veenweidegebieden ten noorden van het plangebied boven het IJ (Oostzanerveld, Landsmeerderveld en Waterland-Oost) en in potentie in de buitendijkse gebieden rond IJburg. De soort is gevoelig voor concurrentie door andere woelmuizen, met name de veldmuis en aardmuis. Alleen op plaatsen die periodiek drassig staan of op eilandjes kan de noordse woelmuis de concurrentie aan (de soort is een goede zwemmer). Dergelijk biotoop ontbreekt in het plangebied. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van de noordse woelmuis kan in het plangebied worden uitgesloten.

Ook de waterspitsmuis is een soort van moerassen en andere waterrijke biotopen met een rijke oevervegetatie en structuurrijke, zacht glooiende oevers. De waterspitsmuis is een zeer schuw dier, dat zich dood kan schrikken van een plotseling, hard geluid (Zoogdiervereniging). Gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied in de stedelijke omgeving kan aanwezigheid van de waterspitsmuis in het plangebied worden uitgesloten.

Overige beschermde diersoorten kunnen op basis van hun biotoopeisen worden uitgesloten.

Conclusie

Aanwezigheid van kleine marters (bunzing, hermelijn en wezel) kan niet worden uitgesloten.

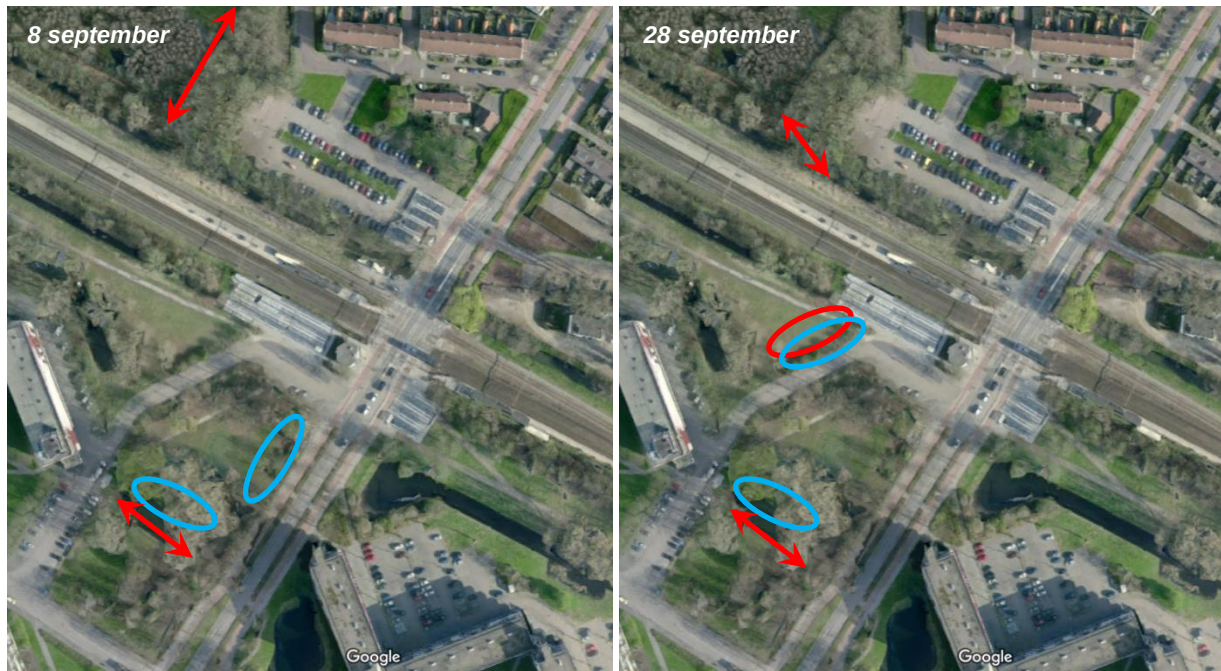
4.1.3 Vleermuizen

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied
Gewone dwergvleermuis	Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis	Gewone grootoorvleermuis
Laatvlieger	Laatvlieger
Meervleermuis	Meervleermuis
Rosse vleermuis	Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis
Watervleermuis	Watervleermuis

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten, zoals de ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis, en gebouwbewonende soorten, zoals de gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen, zoals de gewone grootoorvleermuis en watervleermuis. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven; deze zijn de belangrijkste voor de levenscyclus en populaties van vleermuizen.

Door het ontbreken van gebouwen binnen het plangebied is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten uit te sluiten. Wel kunnen de watergangen, bomenrijen en open plekken tussen de begroeiing respectievelijk dienen als vliegroute en/of foerageergebied voor deze soorten.

Er zijn een aantal bomen met gaten en loshangend schors in het plangebied, zowel in Spoorzicht als Buitenlust. Mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten. Dit was ook door van Kolck (2015) en Groenendijk (2016a) gesignaleerd. Bij nader onderzoek zijn in de directe omgeving van het treinstation de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen (Groenendijk, 2016b). De gewone dwergvleermuis had zowel ten zuiden als ten noorden van het spoor foerageergebied (enkele individuen). Incidenteel werden ten zuiden van het spoor ook foeragerende ruige dwergvleermuizen en laatvlieger waargenomen. In de te kappen bomen en gebouwen rondom de parkeerplaats waren geen verblijfplaatsen geconstateerd, wel werd er op twee locaties baltsgedrag van gewone dwergvleermuizen waargenomen. Eén locatie hiervan ligt in het huidige plangebied, ten westen van de parkeerplaats bij de Harmonielaan (Figuur 7-2).

Figuur 4-1: Vleermuisactiviteit gedurende de twee onderzoeks-rondes in de balts/paarperiode (Groenendijk, 2016b). Rode cirkel: foeragerende gewone dwergvleermuizen; blauw: foeragerende ruige dwergvleermuis. Rode pijlen: baltsende (en foeragerende) gewone dwergvleermuis.

Conclusie

In het plangebied kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn van boombewonende vleermuissoorten, zoals de ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Zowel gebouwbewonende als boombewonende vleermuissoorten kunnen foerageren langs de bomenrijen en sloten en open plekken tussen de begroeiing. De bomenrijen langs de randen van het plangebied kunnen daarnaast fungeren als vliegroute.

4.1.4 Broedvogels

Type bescherming	In omgeving voorkomende soorten
Jaarrond beschermde nesten	Havik
Algemene broedvogels	Algemene broedvogels van struweel en bos, zoals winterkoning, grote bonte specht, merel, koolmees, ekster

Het plangebied biedt veel broedgelegenheid voor algemene vogelsoorten van stedelijk gebied. De oevers van de sloten kunnen nestgelegenheid bieden voor algemene watergebonden soorten als wilde eend en meerkoet. In de bomen en struiken rondom de parkeerplaatsen en het sportveld kunnen vogels van tuinen en parken broeden, zoals eksters, grote bonte specht, koolmees, winterkoning en merels. Door het ontbreken van bebouwing kunnen de gebouwbewonende beschermde huismus en gierzwaluw in het plangebied worden uitgesloten. In Spoorzicht is een havikshorst aanwezig. De havikshorst staat in het natste deel van het gebied (zie zwarte cirkel in Figuur 3-1). Deze havikshorst is de afgelopen jaren succesvol bebroed. Tijdens het veldbezoek is goed opgelet op de aanwezigheid van overige grote nesten en holten in bomen. Naast de havikshorst zijn geen andere jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Conclusie

Algemene vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten (zoals meerkoet, wilde eend, merel, koolmees) broeden naar alle waarschijnlijkheid in zowel Spoorzicht als Buitenlust. Daarnaast is in Spoorzicht het jaarrond beschermde nest van een havik aanwezig. Overige jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten.

4.1.5 Amfibieën

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied in huidige situatie	Mogelijk voorkomend in plangebied in de toekomst
Alpenwatersalamander Rugstreeppad Vinpootsalamander Vroedmeesterpad Vuursalamander	Geen	Rugstreeppad

De alpenwatersalamander (*Mesotriton alpestris*), vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*), vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) en vuursalamander (*Salamandra salamandra*) betreffen niet-wilde populaties in een paar achtertuinen in Watergraafsmere (RAVON Verspreidingsatlas). Aanwezigheid van deze soorten kan in het plangebied worden uitgesloten vanwege de afstand tussen de vindplaatsen in Watergraafsmere en het plangebied en het feit dat het in Watergraafsmere om geïsoleerde, niet-wilde populaties gaat.

Het voorkomen van rugstreeppadden in het Diemerpark is bekend (NDFF; Gemeente Diemen, 2017). Daarnaast zijn in het verleden zowel ten oosten als ten westen van het plangebied meerdere waarnemingen gedaan langs de oost-west verbinding. Door de barrière van het Amsterdam-Rijnkanaal tussen het plangebied en het Diemerpark en de verschillende knelpunten in de huidige ecologische structuur (zoals de Ouddielerlaan) kan momenteel aanwezigheid van rugstreeppadden in het plangebied worden uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde amfibiesoorten in het plangebied kan worden uitgesloten.

4.1.6 Reptielen

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied
Ringslang, zandhagedis	Ringslang

De zandhagedis kwam voor op het brede emplacement van de spoorwegen, maar is daar al tien jaar niet meer waargenomen. Aanwezigheid van deze soort kan op basis van de verspreidingsgegevens en de biotoop-eisen in het plangebied worden uitgesloten.

Volgens gegevens van Gemeente Diemen en de NDFF komt de ringslang in het deelgebied Spoorzicht voor. In Spoorzicht is een broeihoop aanwezig waarvan bekend is dat de ringslang hier zijn eieren legt. De watergangen en oevers van Spoorzicht zijn geschikte foerageergebieden; veel algemene amfibiesoorten gebruiken de ondiepe plassen en poelen als voortplantingsplaats. Spoorzicht heeft daarom een belangrijke functie als voortplantingsplaats en zomerbiotoop en wordt beschouwd als één van de kerngebieden voor de ringslang in Diemen. Buitenlust heeft geen potentiële voortplantingsplekken, maar de oevers kunnen wel fungeren als foerageergebied en zomerbiotoop. De zuidelijke oevers van zowel Spoorzicht als Buitenlust hebben daarnaast potentie als trekroute (zie voor

verdere toelichting onder paragraaf 6.1.6). Momenteel vormt de Ouddiemerlaan in de huidige situatie echter een barrière. De duikers die ten zuiden onder de Ouddiemerlaan doorgaan zijn niet functioneel als verbinding; het zijn kleine lange donkere buizen waardoor een ringslang er niet snel doorheen gaat.

Conclusie

De ringslang komt in het plangebied voor. Spoorzicht heeft een belangrijke functie als voortplantingsplaats, foerageergebied en zomerbiotoop. Buitenlust fungeert momenteel voornamelijk als foerageergebied en zomerbiotoop.

4.1.7 Vissen

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied
Kwabaal	Geen

De kleine modderkruiper en de bittervoorn komen voor in de sloten langs het spoor. Deze soorten zijn echter volgens de Wet natuurbescherming niet meer beschermd. De meeste beschermde vissoorten zijn soorten uit beken (elrits, beekdonderpad, beekprik), snelstromende rivieren (gestippelde alver) of verlande watergangen (grote modderkruiper). Houting en steur brengen het grootste deel van hun leven door op zee. Volwassen dieren komen de zoete wateren op om te paaien. Van de houting is bekend dat deze paait op kiezel- of zandbodems bij een matige tot sterke stroming. Waar de paaigronden van de steur exact liggen in de verschillende rivieren is niet bekend. Dergelijk biotoop ontbreekt in het plangebied. De kwabaal is in het verleden in het Amsterdams Rijnkanaal ter hoogte van het Nieuwe Diep waargenomen, maar ook deze soort kan op basis van zijn biotoopeisen in het plangebied worden uitgesloten. De kwabaal heeft als leefgebied koele en zuurstofrijke rivieren, beken, meren en estuaria. Het paaisubstraat bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind- of zandbodems. Soms vindt paai in meren plaats in de diepe delen, maar de paaigronden van rivier gebonden populaties liggen in zijstromen met lage stroomsnelheden. In stromende wateren groeien de larven op in ondiepe overstromingsvlakten, in meren in de bovenste waterlaag en de oeverzone. Dergelijk biotoop ontbreekt in het plangebied.

Conclusie

Aanwezigheid van beschermde vissoorten kan in het plangebied worden uitgesloten.

4.1.8 Ongewervelden

In omgeving voorkomende soorten	Mogelijk voorkomend in plangebied
Grote vos	Geen

De NDFF geeft melding van enkele waarnemingen van de licht beschermde grote vos (een vlindersoort beschermd onder art. 3.10 Wnb) in het kilometerhok boven die van het plangebied. De grote vos is een zeer zeldzame standvlinder die met acuut uitsterven wordt bedreigd. De soort komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Vooral de iep; maar ook zoete kers en sommige wilgensoorten worden als waardplant gebruikt (Vlinderstichting, 2017). Deze biotoopkenmerken zijn aanwezig in het deelgebied Spoorzicht. Hoewel zeer zeldzaam, kan aanwezigheid van deze vlinder in Spoorzicht daarom niet op voorhand worden uitgesloten. Voor andere beschermde ongewervelden, zoals platte schijfhoren, libellen en dagvlinders biedt het plangebied geen geschikt leefgebied.

Conclusie

Hoewel zeer zeldzaam, kan aanwezigheid van de grote vos in Spoorzicht niet op voorhand worden uitgesloten. Andere beschermde ongewervelden kunnen wel worden uitgesloten.

4.1.9 Samenvatting

In Tabel 4-1 staat weergegeven welke soorten mogelijk kunnen voorkomen in het plangebied. Soorten die zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en waarvoor een algemene vrijstelling voor het verstoren of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt in de Provincie Noord-Holland zijn niet weergegeven.

Tabel 4-1: Mogelijk voorkomende beschermde soorten van de Wet natuurbescherming (Wnb) in of nabij het plangebied, op basis van beschikbare verspreidingsinformatie (NDFF) en veldbezoek.

Soortgroep	Mogelijk aanwezig	Mogelijk voorkomende soorten	Bescherming onder Wnb
Vaatplanten	Nee	n.v.t.	n.v.t.
grondgebonden zoogdieren	Ja	bunzing, hermelijn, wezel	art. 3.10
Vleermuizen	Ja	gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis	art. 3.5
Vogels	Ja	algemene broedvogels	art. 3.1
vogels met jaarrond beschermde nesten	Ja	Havik	art. 3.1
amfibieën	Nee	n.v.t.	n.v.t.
Reptielen	Ja	Ringslang	art. 3.10
Vissen	Nee	n.v.t.	n.v.t.
Ongewervelden	Ja	grote vos	art. 3.10

In het hierna volgende hoofdstuk worden de mogelijke effecten van de voorgenomen activiteiten beschreven op de beschermde soorten die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van het project. De soorten en soortgroepen waarvan het voorkomen is uitgesloten, worden niet verder behandeld in deze rapportage.

4.2 Effectenanalyse en mitigerende maatregelen

Voor vrijwel alle beschermde soorten die mogelijk in het plangebied aanwezig zijn, geldt dat ruimtebeslag een negatief effect heeft op de omvang en kwaliteit van het leefgebied. Dieren kunnen door de ingreep worden verstoord, verwond of gedood en verblijfplaatsen kunnen daardoor als indirect of direct gevolg van de ingreep verdwijnen. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor de algemene broedvogels, havik en ringslang is duidelijk wat de functie van het gebied is. Voor deze soorten kan worden aangegeven welke verbodsbepalingen er precies worden overtreden. Deze soorten worden in onderstaande paragrafen verder behandeld.

4.2.1 Nader onderzoek

Om het voorkomen en de functie van het plangebied voor de kleine marters, vleermuizen, ringslang en grote vos te bepalen is nader onderzoek nodig. Als blijkt dat voorgenoemde soorten in het plangebied voorkomen en er hun verblijfplaatsen hebben, dan moet ook voor deze soorten een ontheffing soortenbescherming aangevraagd worden. Hoewel voor de ringslang de functie van het plangebied duidelijk is, is ook voor deze soort nader onderzoek nodig om bij eventuele vervolgstappen de benodigde mitigerende maatregelen te kunnen bepalen.

4.2.2 Algemene broedvogels

Effecten

Wanneer de werkzaamheden (gedeeltelijk) worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen broedende vogels worden verstoord en nesten worden vernietigd. Het broedseizoen valt voor de meeste soorten tussen half maart en half augustus. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Effecten op broedvogels zijn niet op voorhand uit te sluiten wanneer de werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden.

Mitigatie

Verstoring en vernietiging van nesten kan worden voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen (globaal van maart t/m juli) dus tussen augustus en februari. Omdat ook buiten de periode maart t/m juli gebroed kan worden dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden onderzocht te worden op de aanwezigheid van broedvogels.

Wanneer nesten worden aangetroffen dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld of dient buiten de verstoringafstand van het betreffende broedgeval te worden gewerkt.

Conclusie

Door het nemen van hierboven genoemde mitigerende maatregelen, wordt overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming voor algemene broedvogels voorkomen.

4.2.3 Havik

Effecten

Bij een nieuwe bestemming van Spoorzicht wordt de huidige vegetatie zeer waarschijnlijk verwijderd. De havikshorst wordt hierdoor vernietigd. Bij ontwikkelingen waarbij de nestboom wordt gespaard is het mogelijk dat het nest wordt verstoord, waardoor het waarschijnlijk verlaten zal worden. Permanent negatieve effecten op de functionaliteit van de horst kunnen daarom niet worden uitgesloten. Dit is een overtreding van de verbodsbepaling Wnb (art. 3.1 lid 2).

Mitigatie

Mitigatie is mogelijk door de nestboom en zijn functionele omgeving te sparen. Met de functionele omgeving wordt een verstoringsvrije zone rondom de nestboom bedoeld. Slechts de direct aangrenzende bomen laten staan, zorgt voor onvoldoende bescherming. Op basis van een uitgebreide literatuurstudie naar verstoringseffecten op roofvogels door boswerkzaamheden wordt een verstoringsvrije afstand van 150 meter geadviseerd (Sovon, 2012). Door de centrale ligging van de horst in het gebied wordt met deze verstoringsvrije zone heel Spoorzicht bestreken.

Uit bovenstaande komt naar voren dat mitigatie - door de horst te ontzien - vrijwel onmogelijk is. Als andere mitigatie mogelijkheid kan worden gedacht aan het verbeteren van de kwaliteit van bestaand of het realiseren van nieuw geschikt broed-habitat voor de havik in de directe omgeving. Bevoegd gezag verlangt in dat geval dat het succes van de mitigatie met een "aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid" vooraf vaststaat. Wanneer het succes vooraf niet vaststaat, moet het succes van de maatregel zijn aangetoond doordat de havik het nieuwe biotoop betreft, voordat de huidige horst mag worden verwijderd. Het is daarom nodig om nader te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor mitigatie in de directe omgeving, in afstemming met bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland).

Het realiseren van nieuwe nestgelegenheid en leefgebied op grotere afstand van de huidige havikshorst wordt door bevoegd gezag beschouwd als compensatie en niet als mitigatie; compensatie is gekoppeld aan een te verlenen ontheffing. Ontheffing wordt voor vogelsoorten echter alleen verleend wanneer belang uit de vogelrichtlijn kan worden aangetoond (zie ook paragraaf 5.1.1), hetgeen voor de ontwikkeling van Spoorzicht waarschijnlijk niet mogelijk is. Compensatie is in deze situatie daarom op juridische grond heel waarschijnlijk niet mogelijk.

Conclusie

Permanent negatieve effecten door de voorgenomen ontwikkeling op de havikshorst zijn hoogst waarschijnlijk aan de orde. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is dan waarschijnlijk niet te voorkomen. Een ontheffing soortenbescherming is noodzakelijk, maar het zicht op de verlening daarvan is nog niet duidelijk, onder andere vanwege ontbrekend belang uit de Vogelrichtlijn.

4.2.4 Ringslang**Effectenanalyse**

Bij een nieuwe bestemming van Spoorzicht gaat leefgebied van de ringslang verloren. De broeihoop wordt zeer waarschijnlijk verwijderd. De voortplantingsplaats en het bijbehorende leefgebied van de ringslang wordt hierdoor vernietigd. Dit is een overtreding van de verbodsbepaling Wnb (art. 3.10 lid 1).

Mitigatie en vervolg

Er zou langs de randen van het gebied ter mitigatie een nieuwe broeihoop kunnen worden gecreëerd. Dit heeft de voorkeur, maar wanneer dit niet mogelijk is, kan ook een andere locatie buiten het plangebied worden gekozen. Voor beide maatregelen geldt dat er tevens nieuw leefgebied moet worden gecreëerd ter compensatie van het leefgebied dat verloren is gegaan. Volledige mitigatie zal hierdoor lastig worden. Ook geldt dat, net als bij de havik, het succes ervan van te voren moet zijn vastgesteld voordat de huidige broeihoop kan worden verwijderd. Voor passende mitigatie is nader onderzoek naar de functie van (de omgeving van) Spoorzicht voor de ringslang nodig.

Conclusie

Permanent negatieve effecten door de voorgenomen ontwikkeling op de functie van het deelgebied Spoorzicht als voortplantingsplaats voor de ringslang kunnen niet worden uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is (ook met mitigatie) niet te voorkomen. Een ontheffing soortenbescherming is noodzakelijk.

5 Eindconclusie**5.1 Eindconclusie betekenis in de ecologische structuur**

Spoorzicht en Buitenlust zijn een cruciaal onderdeel van de Diemerscheg, één van de groene longen in het stedelijk gebied van Amsterdam en Diemen. Het fungeert als belangrijk leefgebied en toevluchtsoord voor tal van planten- en diersoorten. Ze dient daarbij als:

- corridor (vleermuizen, bunzing, hermelijn, wezel en vele andere soorten verplaatsen zich er langs of doorheen);
- stapsteen (soorten kunnen zo stapsgewijs tussenliggende gebieden overbruggen die ongeschikt zijn als leefgebied);
- verbredingskern (soorten zoals ringslang en havik vinden er een gunstig leefgebied, waar de populatie kan uitbreiden en zich over de omgeving kan verspreiden).

Wanneer Spoorzicht zal worden ontwikkeld, zal een belangrijke stapsteen van de Diemerscheg verdwijnen. Voor veel soorten verdwijnt leefgebied en neemt de mogelijkheid tot uitwisseling tussen de buitengebieden ten oosten en noordwesten van Diemen sterk af.

Buitenlust is minder waardevol in de ecologische structuur; het is een kleiner gebied en heeft een lagere biodiversiteit. Van het gebied heeft vooral de watergang en de groene zone langs het water waarde als corridor waar vleermuizen en grondgebonden dieren, ringslang, vissen en amfibieën kunnen foerageren en zich langs kunnen verplaatsen. Verder bieden de bomen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen en worden de bomen en struiken door vogels als broedplaats.

5.2 Eindconclusie Wet natuurbescherming

De onderstaande Tabel 5-1 geeft weer voor welke beschermde soort(groep)en het te verwachten is dat er negatieve effecten zullen optreden en wordt het Wnb-artikel weergegeven waarvan verbodsbepalingen worden overtreden. In de laatste twee kolommen staat weergegeven of mitigatie mogelijk is en of een ontheffing dan nog noodzakelijk is.

Tabel 5-1. Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten van de Wnb in het plangebied.

Soortgroep	Soort(en)	Mogelijk of te verwachten effect	Overtreding Wnb artikel	Mitigatie mogelijk	Ontheffing noodzakelijk
grondgebonden zoogdieren	bunzing, hermelijn, wezel	voortplantings- en rustplaatsen	art. 3.10 lid 1	nader te bepalen; nader onderzoek nodig	ja, indien verblijfplaatsen worden aangetroffen
vleermuizen	rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis	kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen	art. 3.5 lid 4	nader te bepalen; nader onderzoek nodig	ja, indien verblijfplaatsen worden aangetroffen
broedvogels (zonder jaarrond beschermde nesten)	algemeen voorkomende soorten	verstoren van broedpaar die daarop het nest verlaten, en het vernietigen van nesten en eieren en het verwonden en doden van jonge vogels	art. 3.1 lid 1 en 2	ja, buiten broedseizoen werken	nee
jaarrond beschermde nesten	havik	Het verlaten van het nest en de eieren/jongen door het broedpaar door verstoring; het vernietigen van het nest en de eieren; het verwonden en doden van de jonge vogels	art. 3.1 lid 1 en 2	verkennen mogelijkheden: verbeteren van de kwaliteit van bestaand of het realiseren van nieuw geschikt broedhabitat	ja NB: zicht op ontheffingverlening nog onduidelijk
reptielen	ringslang	voortplantings- en rustplaatsen	art. 3.10 lid 1	ja, compensatie op een andere plek door het aanleggen van een geschikt leefgebied met voortplantingsplaats(en)	ja
ongewervelden	grote vos	voortplantings- en rustplaatsen	art. 3.10 lid 1	nader te bepalen; nader onderzoek nodig	ja, indien aanwezig

5.3 Vervolgstappen

Het nader onderzoek voor kleine marter, vleermuizen, rugstreeppad en grote vos vindt plaats tussen februari en oktober. De onderzoeksinspanning kan pas bepaald worden als er meer duidelijkheid is over de bestemming van het plangebied en de consequentie hiervan voor de verschillende delen (wat blijft intact, wat niet?). In het najaar worden de resultaten in een rapport beschreven. Aan de hand van deze resultaten wordt bepaald of en zo ja, voor welke van deze soorten er sprake is van de noodzaak voor mitigatie, compensatie en/of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. De termijn voor het behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.

5.3.1 Voorwaarden voor verlening ontheffing soortenbescherming

De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan de drie voorwaarden voor ontheffingverlening die volgen uit de Wet natuurbescherming. Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Knelpunt voorwaarde van een in de wet genoemd belang

De kleine marterachtigen, ringslang en grote vos zijn 'nationale' andere soorten die vallen onder de bescherming van paragraaf 3.3 Wet natuurbescherming. Voor deze soorten is het aantal belangen op grond waarvan een ontheffing kan worden verleend, ruimer dan de belangen die gelden voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten. De voorgenomen ontwikkeling valt onder het belang '*in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied*'. Er wordt voor deze soorten dan ook geen problemen voorzien bij het aanvragen van een ontheffing soortenbescherming voor wat betreft de voorwaarde in het kader van een in de wet genoemde belang.

Ook voor de rugstreeppad en vleermuizen (beschermd onder de Habitatrichtlijn) zijn er mogelijkheden om het wettelijk belang aan te tonen en te onderbouwen.

De havikshorst is beschermd onder de Vogelrichtlijn. Bij vogelsoorten beschermd onder de Vogelrichtlijn kan bij ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend worden als een van de volgende belangen van toepassing is: volksgezondheid of openbare veiligheid; veiligheid van het luchtverkeer; voorkomen van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren; bescherming van flora of fauna. Het is aan de initiatiefnemer (i.e. gemeente Diemen) aan te tonen en te onderbouwen hoe met de ingreep een van deze belangen gediend is. Ervaring leert dat er voor vernietiging van jaarrond beschermde nesten zoals de havikshorst vrijwel nooit ontheffing wordt verleend. Daarom moet overtreding van de Wnb worden voorkomen middels mitigatie. Aanbevolen wordt om in samenspraak met Provincie Noord-Holland (RUDNHN) de mogelijkheden te verkennen voor nader onderzoek en mitigatie, gericht op het binnen de grenzen van de Wnb kunnen verwijderen van de nestboom van de havik.

Knelpunt garanderen van gunstige staat van instandhouding

Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Het ecologische toetsingscriterium hiervoor verschilt per beschermingsregime. Voor de kleine marterachtigen, ringslang en grote vos is het juridisch kader voor de bescherming weliswaar vastgelegd in de artikelen van de Wet natuurbescherming, maar is de interpretatie hiervan voor een ontheffingsaanvraag niet nader beschreven. Voor de meeste streng beschermde soorten

is dit wel gedaan. Het juridisch kader is voor deze soorten door de nationale wetgever uitgewerkt in het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming. Dat kader staat nader beschreven in een afzonderlijk document: het Juridisch Kader horende bij de kennisdocumenten. Op provinciaal niveau kunnen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten binnen dit kader beleidskeuzes maken. Deze beleidskeuzes zijn niet beschreven in het Juridisch Kader behorende bij de kennisdocumenten. De provinciale beleidskeuzes vormen samen met het juridisch kader en het kennisdocument het beoordelingskader voor de provincie bij een ontheffingsaanvraag. Voor kleine marterachtigen, ringslang en grote vos zal uit nieuwe jurisprudentie moeten blijken welk beoordelingskader de verschillende provincies hierin zullen hanteren, en welke maatregelen daar dus wel en niet onder zullen vallen. De ontheffingsaanvraagprocedure zal daardoor mogelijk langer duren dan normaal. Er wordt geadviseerd hierover contact te leggen met het bevoegd gezag.

5.3.2 Doorkijk: planning onderzoek

De periode waarin de onderzoeken plaatsvinden, loopt voor de soortgroepen waar het hier om gaat van maart t/m september. De doorlooptijden per soortgroep zijn:

- Vleermuizen: half mei t/m eind september
- Ringslang: april t/m augustus
- Kleine marterachtigen: maart t/m augustus
- Grote vos: april t/m augustus

Er kan worden gekozen voor een snelle schakeling door dit jaar al met de onderzoeken te starten. Dit heeft voor- en nadelen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel.

Uitvoeringsperiode onderzoek	2018	2019
voordelen	- snellere voortgang proces	- mogelijk gericht onderzoek, waardoor minder capaciteit nodig en lagere kosten - benodigde capaciteit met grotere waarschijnlijkheid beschikbaar
nadelen	- groot onderzoeksgebied: veel onderzoekscapaciteit nodig, dus hoge kosten	- vertraging proces - eventuele keuze van deelgebieden voor ontwikkeling moeten later worden gemaakt, of vanuit andere thema's
risico's	- grote onderzoekscapaciteit waarschijnlijk niet beschikbaar - als verspreid door het gebied verblijfplaatsen van soorten worden gevonden: weinig aanknopingspunt voor keuzes	

Bij afronding van het veldonderzoek in september is de oplevering van een rapport met de resultaten in het 4^e kwartaal van het jaar. Vervolgstappen zijn dan:

- mitigerende maatregelen concreet worden gemaakt
- activiteitenplan worden opgesteld ontheffingsaanvraag
- afstemmingsproces met bevoegd gezag over mitigatie en ontheffingverlening
- monitoring succes mitigerende maatregelen

6 Literatuur

Alterra, 2001. Handboek Robuuste Verbindingen; ecologische randvoorwaarden. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte.

Dienst Ruimtelijke Ordening (2009). Natuurbeleidsplan Diemen 2009. In opdracht van Gemeente Diemen.

Gemeente Amsterdam (2005). Flora-beschermingsplan Amsterdam 2005. Beschermd en kwetsbare, bijzondere plantensoorten in Amsterdam.

Gemeente Diemen (2017). Natuurwaardenkaart en andere kaarten van de Gemeente Diemen 2017. Versie september 2017.

Groenendijk, J. (2016a). Aanvullende quickscan flora en fauna - spooronderdoorgang Diemen. Referentie WATE_BE3493N001F04. Versie 31 oktober 2016. Royal HaskoningDHV, Amsterdam.

Groenendijk, J. (2016b). Vleermuizenonderzoek spoorkruising Ouddiemerlaan te Diemen. Referentie WATE_BE3494R001D03. Versie 10 november 2016. Royal HaskoningDHV, Amsterdam.

van Kolck, J. (2015). Quickscan Ecologie. Kenmerk 078391540:B. Versie 23 juni 2015. Arcadis Nederland, Amersfoort.

Nauta, M.M. & Vellinga, E.C.(1995): Atlas van Nederlandse Paddestoelen (pp. 258). A.A. Balkema Publishers.

Sovon Vogelonderzoek Nederland (2012). Notitie Deskundigenbericht verstoring vogels. In opdracht van Vogelbescherming Nederland, Zeist.

Witte van den Bosch, R. & Bekker, D. (2009). Verdwijnt de oer-Hollandse lemming? Zoogdier 20(4), pp. 3 – 7.

Websites:

http://www.paddestoelenkartering.nl/byz_waarn_2004h.html

<https://werthof.home.xs4all.nl/natuurpark.spoorzicht.html>

<https://www.verspreidingsatlas.nl/>

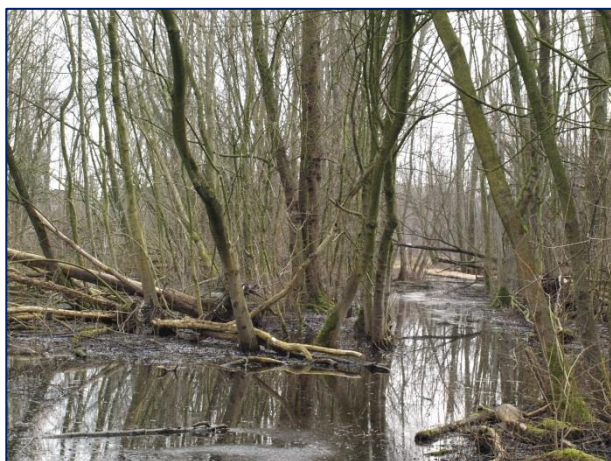
<http://www.zoogdiervereniging.nl/>

<http://www.frontlinie.nl/floron/vondst03.htm>

A1 Bijlage 1 Foto impressie Spoorzicht

Figuur 6-1. Enkele van de houtrillen in het plangebied Spoorzicht.

Figuur 6-2. De drie poelen in het noordoosten (links boven), zuidoosten (rechts boven) en zuidwesten (links onder) van Spoorzicht.

A2 Bijlage 2 Wettelijk kader

Introductie

Natuurwaarden zijn op verschillende manieren beschermd, via het wettelijk spoor en via de ruimtelijke ordening. Internationale richtlijnen, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, hebben een vertaling gekregen naar Nederlandse wetten. De Wet natuurbescherming is per 1 januari 2017 in werking getreden en voegt drie 'oude' natuurwetten samen: de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming is de bescherming en ontwikkeling van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Van deze hoofdstukken worden hoofdstuk 2 (Natura 2000) en hoofdstuk 3 (Soorten) hieronder nader toegelicht. Het kappen van houtopstanden is voor dit project niet aan de orde en maakt geen onderdeel uit van de beoordeling.

Naast de Wet natuurbescherming worden natuurgebieden in Nederland ook planologisch beschermd via het Natuur Netwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). Het Natuur Netwerk Nederland (hierna: NNN) wordt behandeld in de laatste paragraaf.

Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de bescherming van de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermde Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten is door het Ministerie van Economische Zaken de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken.

Niet alleen activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Wnb.

Programma aanpak stikstof

Per 1 juli 2015 is de Nbwet 1998 aangepast waarbij de Programma aanpak stikstof (hierna: PAS) in werking is getreden. De PAS is per 1 januari 2017 in de Wnb opgenomen. De PAS heeft onder andere als doel de vergunningverlening voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken vlot te trekken.

In de PAS zijn 117 Natura 2000-gebieden opgenomen waarvan de habitattypen en/of leefgebieden van soorten stikstofgevoelig zijn. In de overige Natura 2000-gebieden is op dit moment geen sprake van een stikstofprobleem.

Per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied is een herstelstrategie en passende beoordeling opgesteld waarmee onderbouwd is in hoeverre ontwikkelruimte voor stikstof beschikbaar is. De ontwikkelruimte is verdeeld over vier componenten (Figuur 6-3):

- a) Autonome groei: stikstofruimte verbonden aan algemene autonome ontwikkeling voor wonen en verkeer (zonder vergunning);
- b) Stikstofruimte voor prioritaire projecten van nationaal belang: voorbeelden zijn MIRT projecten waaronder PHS Alkmaar-Amsterdam, defensie, luchthavenbesluiten etcetera. De grenswaarde is 1,00 mol N/ha/j² (onder de grenswaarde volstaat melding; boven de grenswaarde vergunningplicht);
- c) Stikstofruimte voor projecten onder de grenswaarde³ waarvoor een melding volstaat:
 - grenswaarde 1,00 mol N/ha/j;
 - bij benutting van 95% wordt grenswaarde van 1,00 mol N/ha/j verlaagd⁴ naar 0,05 mol N/ha/j en is hetgeen onder d) van toepassing;
 - bij een bijdrage onder de 0,05 mol N/ha/j is geen melding nodig;
- d) Vrije ontwikkelruimte voor projecten > 1 mol N/ha/j (vergunningplicht). Hiervoor is de ruimte beperkt, de verdeling van de ruimte is afhankelijk van provinciale regels maar in principe geldt: wie het eerst komt, wie het eerst maalt.

² Zie Besluit grenswaarden programmatie aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

³ Zie Besluit grenswaarden programmatie aanpak stikstof artikel 2 lid 3 en de daarin opgenomen verwijzing naar artikel 19kn Nbw 1998.

⁴ De verlaging geldt alleen voor projecten binnen dit segment en niet voor prioritaire projecten.

Figuur 6-3: De vier componenten waaruit de ontwikkelruimte voor stikstofgerelateerde ontwikkelingen bestaat.

De PAS geldt voor een periode van 6 jaar (2015-2021). Hierbij wordt de beschikbare depositieruimte doorgaans in twee tijdvakken van elk 3 jaar uitgegeven. De provincie en ministerie van EZ hebben als bevoegd gezag de mogelijkheid om de verdeling over de 6 jaren anders in te vullen.

Soortbescherming

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes (verwezen wordt naar de paragrafen van de wet):

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3).
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen zijn weergegeven in Tabel 6-1. De verbodsbepalingen van de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 6-1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Aspect	Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
vangen en doden van dieren	Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
aantasting nest- en verblijfplaatsen van dieren	Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
eieren	Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
verstoren van dieren	Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
planten	Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of er beschermde dier- en plantensoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van de ingreep waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met mitigerende maatregelen worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit⁵.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van EZ een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

⁵ Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van de Wnb genoemde projecten (van nationaal belang)

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van EZ bevoegd gezag⁶. Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Noord-Holland.

Mitigerende maatregelen

Indien door mitigerende maatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven en overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort wordt behouden. De mitigerende maatregelen moeten als randvoorwaarde meegegeven worden aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, moet voor het overtreden van de verbodsbepalingen een ontheffing worden aangevraagd.

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

⁶ Besluit Wet natuurbescherming 11 oktober 2016